

YUGOSLAVICA

Na natečaj za radijsko igro, ki so ga marca 1990 razpisali Radio študent, revija LITERATURA in Nama, je prispelo dvainpetdeset del iz Slovenije in drugih republik. Žirija (Andrej Blatnik, Matej Bogataj, Jaša Jamnik, Nerina Kocijančič, Darja Pavlič in Žarko Petan) je podelila tri denarne nagrade, in sicer: Sanji Pilič, Roku Klančniku in Goranu Gluviću. Klančnikova igra *V radiu* je bila predvajana na Radiu študent, revija LITERATURA pa se je odločila za objavo dela Sanje Pilič, zagrebške pesnice. Naj opozorimo, da bo natečaj za radijsko igro objavljen tudi letos.

Sanja Pilič

Za koga pravzaprav gre

ali

Pet obrazov nekega uradnika

ali

Nevarni smrad

Stremuški: Ko sem danes zjutraj odšel iz stanovanja — potem ko sem se po telefonu pogovarjal z Nobelovim nagrajencem za kemijo, ki je obenem tudi moj dobri prijatelj in me je povabil za vikend v London — sem stopil — ne bi verjeli... — v drek, v človeški izmeček, in se spotaknil, pogrnil po gladki površini...

Samoponižani (tresočje): ... po gladki površini, takoj sem pomislil: nekdo je name-noma ponečedil preddverje, ker je vedel, da sem popolna ničla, kakor pravi moja mama. Ker nisem končal niti fakultete, po vsem tem šolanju jecljam v dveh jezikih, žena me je zapustila ter vzela s seboj hčerko, češ da sem slab mož in oče...

Samopomilovani (jokajoče): ... nikakršen mož in oče, kakor da bi bil jaz kriv za vse. Če se samo spomnim svojega nesrečnega otroštva, v katerem so bile vilice moja edina igrača, kupa kamenja pred hišo in dedka alkoholika, ki me je tolkel po rebrih, kadar sem mu bil napoti, in ko mislim na vse to...

Zadovoljni: ... in ko mislim na vse to, kljub vsemu lahko opravičim njegovo surovost, ker mu je pomagala premagati žalost, ki je postala del njegovega vsakdana, potem ko je izgubil še tretjega sina mojega očeta. Moj oče je umrl v železniški nesreči, ko je hotel priti pome v počitniški dom Rdeče-

ga križa, ker sem nenadoma zbolel. Na neki način me je dedek imel za krivega očetove smrti in razumem ga, ker, no... kljub vsemu sem uspel v življenju, morda mi to otroštvo, ta izkušnja pomaga, da iščem srečo v majhnih stvareh, na pogled nepomembnih, vendar v bistvu dragocenih. Ko sem torej zjutraj odšel iz stanovanja in skoraj spodrsnil na nekakšnih smeteh, ki so bile pred vrati..., sem se spomnil, koliko je vredno to, da obstajam, živim svoje življenje, imam noge in roke, ki me ubogajo, zdravje... Nekaj trenutkov, preden sem odšel, sem se po telefonu pogovarjal s hčerko, ker sem, čeprav sem ločen, ostal v dobrih odnosih z obema, z ženo in s hčerko... in tako se pogosto kličemo in se pogovarjamo...

Samoponižani (tresoče): ... se pogovarjamo, če bi se temu lahko tako reklo, kajti hčerka mi zdrdra seznam stvari, ki jih potrebuje, žena pa me spomni na vse moje neuspehe, in to navsezgodaj, da bi me še bolj prizadela, ker ve, da bom odšel nejevoljen na delo. Kakor da ji ni dovolj, da se grizem zaradi vseh neizrabljenih priložnosti. In na koncu stopim v drek, padem po hodniku, kolikor sem dolg, si umažem novo obleko in roke, usmraten in klavrno se vračam v stanovanje...

Samopomilovani (jokajoče): ... se vračam v stanovanje ves ubog, ker vem, da ni nikjer več nikogar, ki bi mi pomagal, sam sem kot prst še od otroštva. (Si briše nos.) Kakor da bi živel v vakuumu, uokvirjajo okrog mene prozorne, gibljive stene vsak moj korak in ne morem izstopiti iz dodeljenega mi prostora, ne morem pobegniti pred dedkom, ki dviga palico nadme... Vrnil sem se, se preoblekel in umil. Bil je pomemben dan — šlo je za moje napredovanje v službi, nova obleka pa je smrdela po dreku... Ne, nisem histeričen, preprosto — nimam sreče...

Stremuški (pospešeno, vedno nekoliko zajemajoč zrak): ... Nimam sreče, sem pomislil, ježno vstal in gospa Kancer, ki mi dvakrat na teden pospravlja, je že odprla vrata. Slišala je, kako sem padel! Z nekaj oblekami je pritekla v kopalnico, kjer sem se urejal; izbral sem tisto angleškega kroja z vzorcem ribje kosti. Ko sem ravno vlekel nase hlače, je zazvonil telefon, pomislite, moj dobri prijatelj, kustos Narodne galerije, mi je sporočil, da pripravljajo fantastično razstavo novoodkritih impresionistov in da zgolj preverja moj naslov, ker na vsak način želi, da pridem na otvoritev, in ne bi hotel, da ne bi prejel povabila. Še malo sva se pogovorila, toda ker se mi je mudilo v službo zaradi napredovanja, o katerem se šušlja, sem moral skrajšati prijetni pogovor s prijateljem. Gospa Kancer me je z očmi opozarjala, da sem pozen, in kazala na uro s svojim špičastim, pridnim kazalcem...

Samoponižani: ... s svojim špičastim, pridnim kazalcem, uprtim v moj hrbet, me je mama porinila v kopalnico. Kot da bi bil otrok, me je slekla, mi umila roke in nenehno govorila. Ko sem se ločil, se je mama preselila k meni, upala je, da bo končno naredila človeka iz mene. Ponovno me je vpisala na fakulteto, izredno, in v tečaj tujih jezikov. Vendar je ta dogodek z drekom omajal njeno upanje in z gnusom mi je podala najbolj grdo obleko iz omare... celo z luknjami od moljev... še iz mladosti. Rekel sem ji, da ne želim obleči te obleke, ker je danes pomemben dan in se lahko zgodi, da bom napredoval v službi... vendar me je pogledala s prezirom in rekla, da je zame vse zdavnaj minilo, da nisem bil pravočasen...

Zadovoljni (umirjeno in mehko): ... nisem prišel pravočasno v pisarno zaradi tega neprijetnega dogodka s smetmi pred vrati, vendar me je Danijela prijazno pogledala, in vedel sem, da šef še ni prišel. Zvalil sem se v stol, kmalu je zadišala kava, vstopila je čistilka in zalivala rože, počutil sem se dobro v tej simpatični sobi s fikusom v vogalu ...

Nepripadajoči (glasno, togotno): ... s fikusom v vogalu, kakšna ogabna soba! Lahko si predstavljate umazano sivozelene stene — barvo si je zamislil Doroljan. Vse jutro je pleskar mešal in mešal, Doroljan pa iskal in iskal, gledal in gledal, si izmišljal in si izmišljal antibarvo, neprovokativno, pomirjevalno, otopljučo, uničujočo barvo resnosti, koristnosti, dobro opravljenega dela, v resnici pa ... Ne, ne bom vam pravil ... Danijela si je pilila nohte, ko sem vstopil; pogledala me je z lisičjekrotkim pogledom in se nasmehnila. Potem je vstopila tudi gospa Čenča in zalivala fikus celih pet minut, ogabne mesnate liste, jih mazala z oljem ... ogabno zrejena pisarniška rastlina ki ji prija elektrika, centralna ... zmrazi med od groze, ko se spomnim, Čenča pa je tleskala z jezikom in govorila, govorila ...

Samopomilovani (jokajoče in hudobno): ... govorila, govorila je čistilka, jaz pa sem tako ubog sedel v kotu, poleg okna, na prepihu zaradi počenega stekla, ki ga nikakor niso popravili, ker, kadar gre zame ... Danijela si je seveda vzela najboljši (Smrka.) prostor v sobi, poleg telefona, ki ga uporablja v glavnem za osebne pogovore, v zavetrju, v bližini omarice s pogodbami in indigom, na preprogi, ki seveda ne sega do moje mize, zato imam mrzle noge poleti in pozimi, čeprav imamo centralno, vendar je spodaj beton, pokrit z vinilnimi ploščicami, beton je beton, mar ne, kaj ...? Pod našo sobo je klet in zato je še bolj hladno ... Direktorja še ni bilo, vendar kakor se je vse slabo začelo ...

Samoponižani: ... kakor se je vse slabo začelo, sem lahko pričakoval odpoved, saj moje življenje tudi sestavljajo ločitve, smrti, udarci, alimentacije, nedokončani tečaji in šole, neuspešna čakanja: Ni več, zapolnjeno, razprodano, kje ste bili prej, samo pet minut prej, in podobno. Mar je to spet moderno, je bilo vprašanje, s katerim so me pričakali zjutraj, vprašanje, navrženo mimogrede, ko sem kot klovn hodil v edinih čevljih, čuteč vonj dreka, kako se širi, v hodniku ...

Stremuški: ... v hodniku, ko sem šel v pisarno, me je zaustavil generalni direktor Import-Exporta, ki je bil pri nas službeno, presenečen nad mojo dobro formo, videzom, športno postavo, malce je postal, da bi se pogovorila, čeprav v naglici, vendar veste, kako je, prijatelja sva še iz otroštva, skupaj sva hodila v osemletko, v pomanjkanju časa zgolj z naključnimi srečanji negujeva to prijateljstvo, ni dovolj, priznam. Poslušal sem njegove komplimente, ki mi jih je dajal brez zavisti, čevlji pa so me tiščali in komaj sem čakal, da jih sezujem. Za vse je bila kriva gospa Kancer, ki me je nagovorila, da sem jih obul, češ da izvrstno pristajajo k obleki. Princisel sem jih z Dunaja, vendar jih nisem razhodil, kakor to navadno najprej naredim — nekaj dni hodim po hiši, šele kasneje se odločim za daljše razdalje ... Po tem pogovoru sem vstopil v pisarno in sedel na svoje mesto poleg okna, skozi katerega vidim parkirišče, in ker nisem videl mercedesa, sem vedel, da tovariš direktor ni prišel. Sezul sem si čevlje ...

Nepripadajoči: ... sezul sem si čevlje in jih začel čistiti s papirčkom, zdelo se mi je, da še zaudarjajo. Danijeli se je obraz ukrivil od radovednosti, vendar

sem čistil in žvižgal, kaj pa naj počnem v tej sobi za umiranje... Čevlji so bili precej podrekanj in samo čudež me je rešil pred vsakdanjim čiščenjem podplatov. Nisem bil presenečen, ko sem zjutraj zagledal drek pred vrati, resda z zamudo, ko sem že globoko zabredel vanj. Najprej se vse začne v takšnih pisarnah, v katerih se ljudje počasi spreminjajo v podgane, sivina sten se zaleze v telo, kosti, misli, Doroljani odločajo o nebarvah, neknjigah, neteleviziji, nepredstavi, vse zaradi nevznemirjanja, neutrujanja, in medtem ko tako počivaje ne mislimo, se nabirajo papirčki, dreki se nalagajo zunaj naših duš, bog ne da v njih... Ne razumem ljudi...

Zadovoljni: ... razumem ljudi, celo tudi tega neznanca—neznanko, ki je potrebo opravila pred mojimi vrati. Najprej sem pomislil, da gre za odpadke. Vendar, potreba iz nuje, mar ne, tako se temu tudi reče... Ni javnih stranišč, gostilne so zaprte, v barih zahtevajo kravato okrog vratu, in kaj boš, menda ne moreš na cesto, osvetlili te bodo žarometi avtomobilov, otrpnil boš, moraš se nekako znajti, čeprav se ne spodobi in ni higiensko, vendar nujna spreminja zakon, in tako se znajdeš v drugem nadstropju, v miru, izločaš strupe, nisi kriv, nisi kriv...

Samopomilovani: ... nisi kriv, če nisi živ, vendar jaz sem živ in vedno trpim pokoro, ne, to ni histerija, to ni paranoja, ne podtikajte mi, da je moja nesreča mentalna bolezen, nisem zaslužil. Mar mi niso dovolj nesrečno otroštvo, neuspeli zakon in neuspelo očetovstvo, mar mi to ni dovolj, mar mi je potreben še drek pred vrati, kot klofuta, kot opomin, da sem izbravec nesreče... (Se usekuje). Ker si ona izbira žrtve in si je izbrala mene še, ko sem potoval po maternici, prilepila se je obme in zdaj raste in nabreka kot čir, potuhnjeno in zlobno si krađe moje telo in ga polni z gnojem. Zato sem tako oslabil, roke se mi tresejo in moje zdravlje je načeto, vendar ne gre za bolezen, zgolj nesrečo... Dobil sem teste, krvna slika je odlična, urin brez bakterij, možgani brez paroksimalnih odstopanj, vse je v redu...

Zadovoljni (kakor da odgovarja predhodniku): ... vse je v redu, če od življenja pričakujemo tisto, kar lahko dobimo, in jaz sem vedno počel to, nisem preveč pričakoval, nisem imel nerealnih želja... Zakaj vendar, lepo prosim, ljudje na Kavkazu ali v dolini Vilcabamba živijo devetdeset, sto let. To ni hrana, zrak... samo... ni skrivnost v tem. Skrivnost je v zadovoljstvu, v ujemanju življenja z naravo in z družbo, ki te obkroža... najlažje se je pritoževati, sitnariti... Poglej, na primer, mene: po ločitvi sva šla z bivšo ženo na kavo. Ko sem dojel, da sva si preveč različna, sem se odločil postaviti piko. Kam peljejo žalitve? Na ta način sem ohranil vse svoje prijatelje. Imam veliko prijateljev, ne da bi se hvalil, vendar imam veliko prijateljev...

Samoponižani: ... prijateljev nimam, zakaj bi se kdo družil z mano, saj od tega nima nobene koristi, nisem lep, nisem bogat in ta zgodnica o napredovanju je verjetno neumna šala, pameten nisem, posmehujejo se mi... Hočejo, da bi začel verjeti, nato pa bi se mi smejali... Vem, vse to je igra, celo ta drek je, verjetno namenoma, nekdo iz podjetja... Ah, poglejte ga, tovariš direktor prihaja. (Zvoki v sobi postajajo resnični, razločno se sliši, kako Danijela tipka, avtomobil se ustavlja za zaprtim oknom, Danijela preneha tipkati.)

Danijela: ... direktor je prišel, mar ne? Prepoznam po motorju...

Nepripadajoči: Prašiček iz merdža. Trapa, za kaj vadi svoj sluh! ... Samo še torbico z zadnjega sedeža vzame. Na rokici pečatnik namesto boksarja, se ve ... Ko se dokopljejo do denarja, jim postane orožje nakit iz zlata. Ah, bolje, da ga ne gledam ...

Danijela: Danes je tvoj dan ...

Zadovoljni: Vedno je moj dan, Danijela ...

Danijela: Vendar danes še posebej ...

Samoponižani: Nič posebnega, mislim celo, da se bo slabo končalo ... Kakor se je začelo ...

Danijela (vstane, hodi, odmika zaveso): Pusti me, naj pogledam ... Dobro je razpoložen ...

Nepripadajoči: Kdo je dobro razpoložen ...?

Danijela: Direktor vendar ...

Nepripadajoči: Si mar končala tečaj za psihiatra ...? Vse več vnaprej.

Danijela: Videti je. Smeji se ...

Stremuški: Smeji se, prav dobro. Čutim, da je danes moj dan ...

Danijela: Zaustavil se je. Govori z Bebičem.

Stremuški: Z Bebičem, mar z Bebičem, kakšno naključje ... saj on mi je podaril svoje spomine, knjigo s posvetilom ... počakaj, da se spomnim, kako se glasi, kar štiri vrstice ... počakaj, da se spomnim, kako se glasi ... Dragemu ... ne, ne morem se spomniti. Vendar čudovito posvetilo.

Danijela: Še se pogovarjata ...

Samopomilovani: Saj se bom še bolj prehladil, ker stojiš tukaj ... Zastri okno, vidiš, da piha ... Zakaj ti ne sediš ob oknu, če te vse tako zanima? Bolan sem.

Danijela: Še se pogovarjata.

Zadovoljni: Saj je težko biti direktor, vedno pri volji za pogovor, vedno na uslugo, ne glede na denar, to je težak kruh ... Tudi ta Bebič je šel skozi marsikaj, izšla mu je knjiga spominov, več, bral sem. Ljudje govorijo marsikaj, a če je prestal samo polovico tega, dam kapo dol ...

Danijela: Glej, razhajata se ... Pripravi se ... (Se vrne za svojo mizo.)

Samopomilovani: Nisi zastrla okna ... Vidiš, da piha ... (Potegne zaveso. Danijela tipka, Samopomilovani smrka, Nepripadajoči zeha, Stremuški prepeva, vse to traja precej dolgo.)

Samopomilovani: ... Ni ga ... Zakaj ni prišel ... Tako sem prehlajen ... pa prav danes. Pozabil je, rekel je, da me bo poklical na razgovor takoj, ko pride ... Vse to so laži. Čas beži ... Nič od tega ... to je to znamenje nesreče, o katerem sem govoril, prepoznam ga ...

Samoponižani: ... Ni ga, razmislil je, ve, da nisem dokončal fakultete, kaj bi tratil čas zame, ločen sem, on pa ima srečen zakon, rad smuča, vsi uspešni ljudje radi smučajo ... tudi tisti s četrtega nadstropja, pri katerem moja mama gleda barvno televizijo ... na nič se ne spoznam ... padel sem s kolesa, in to s tujega ... nič sem, premislil sem si ...

Zadovoljni: Ni še prišel, ne more tako hiteti, zagotovo ima bolj pomembne opravke, in če bolje razmislim, če pride, prav, če ne pride, tudi prav ... Ni se potrebno vznemirjati, živeti je treba v sozvočju ... v sozvočju ...

Stremuški: Ne vem, zakaj sem tako živčen, on pa se zagotovo pripravlja na pogovor z menoj ... ne more na vrat na nos, potrebno je najti obliko, imam fakulteto, mislim, da sem preveč občutljiv, kakor pravi gospa Kancer ... mislim, da bom pustil dober vtis, glede na obleko, a tudi sicer, edinole

- Stremuški: vonj je morda malo premočen, zlil sem malo preveč, ne da bi hotel...
 Da, da, zagotovo se pripravlja na pogovor z mano...
 Nepripadajoči: Ni ga, bebeca...! (Slišajo se koraki, ki se približujejo. Vrata se odprejo na hitro in brez trkanja. Danijela izvleče list iz pisalnega stroja.)
 Danijela: Tovariš direktor!
 Direktor: Pozdravljena, Danijela. Kako smo? Hlupić, pridite v mojo sobo na pogovor.
 Danijela: Hvala za vprašanje, dobro. Pravkar sem končala...
 Zadovoljni: Takoj... že grem.
 Samoponižani: Mar jaz?
 Stremuški: Edoardo Hlupić, direktor. Takoj bom. Ne, ni me treba čakati. Že grem, že grem...
 Direktor: Ni mi težko...
 Samopomilovani: Samo da se izkobacam, prostora je premalo, pa moram malo odmakniti mizo, ves sem vkleščen...
 Nepripadajoči: Hlupić, Hlupić, senilni... Prihajam, samo da najdem čevlji.
 Direktor: Čakam, čakam... nikamor se nam ne mudi. Kako ste že vi, Danijela? Kaj ste rekli?
 Danijela: Ne morem se pritožiti, tovariš direktor...
 Direktor: Ste pripravljeni, Hlupić? Pojdiva. (Gresta ven, vrata se zaprejo. Danijela vrti številčnico. Sliši se direktorjeva in Hlupićeva hoja po hodniku. Nasploh je hodnik zelo akustičen. Prideta do direktorjeve sobe. Vrata se spet odprejo in zaprejo. Ta soba je zelo mirna, vrata so tapecirana.)
 Direktor: Kadite?
 Zadovoljni: Ne, hvala...
 Nepripadajoči: Te odišavljene smeti... niti v sanjah...
 Stremuški: O, da... Prav te... Pustil v pisarni... Zelo ste ljubeznivi.
 Samopomilovani: Včasih... (Direktor prižge obema.)
 Direktor: Torej, Hlupić, k stvari... Tukaj je pepelnik...
 Nepripadajoči: Hlupić, zagovednež...
 Direktor: Znano je, da ste vi požrtvovalen in dober delavec...
 Nepripadajoči: V tej ustanovi to ni težko biti...
 Stremuški: Da da, ljubim delo, ker se z delom napreduje, kakor v nekem odlomku pravi Bebić, prijatelj moje družine, mojega očeta...
 Direktor: Kaj ne poveste! Bebić! Pravkar sem ga srečal.
 Stremuški: Da da, in moj prijatelj...
 Zadovoljni: Če jaz delam in napredujem, napreduje tudi moja ustanova, mar ne? Vsi napredujemo. To ni nikakršna žrtev, to je sozvočje...
 Samoponižani: Če vi tako pravite...
 Samopomilovani (smrkajoče in kihajoče): Lahko bi bil še bolj marljiv, če bi imel boljše pogoje v sobi...
 Direktor: In glede na to se spodobi, da tudi napredujete v svojem poklicu, da dobite priložnost, mar ne? Zato sem vas tudi poklical na ta kratki pogovor, da bi se dogovorila, da bi mi dali svoje privoljenje... Z delavskim svetom bomo uredili vse podrobnosti, vse to je gola formalnost... kadar gre za napredovanje marljivega člana skupnosti, potem so vsi za... mar ne? Govorite dva svetovna jezika...
 Stremuški: Da, seveda, ne hvalim se, vendar perfektно govorim. Moja babica je namreč po rodu Nemka, bil pa sem tudi nekaj let v Angliji. Tako ima moje znanje jezikov teoretičen in praktičen izvor...

- Samoponižani: Mama me je vpisala v tečaj...
- Zadovoljni: Precej dobro govorim...
- Nepripadajoči: Kakor sem opazil, je to precej vseeno... Tudi v opisu Doroljanovega delovnega mesta so jeziki, on pa nič, govori v tistem svojem vznese-nem narečju — z molkom je zgradil kariero, z molkom, ne pa z jeziki... bebec...
- Direktor: Torej, veselim se... Potrebno se je obdati s pametnimi in zanesljivimi ljudmi, in pol dela je opravljenega, mar ne? V vseh strokah... Seveda, dobili boste svojo pisarno, v drugem nadstropju, tisto na koncu hodni-ka, kjer je bil prej del arhiva, ki ga končno selimo v klet. V tisti prenov-ljeni del kleti, ni vse končano in sami veste...
- Samopomilovani: Vem, zato tudi imam mrzle noge...
- Direktor: Zdaj boste imeli svojo pisarno, v drugem nadstropju, s ploščico na vra-tih... Res me veseli, tovariš Hlupić.
- Nepripadajoči: Hlapić, mevža...
- Stremuški: Edoardo Hlapić, direktor.
- Direktor: Hmm hmm, nekaj ste rekli...?
- Stremuški: Nič.
- Zadovoljni: Nič. (Skupaj.)
- Samoponižani: Nič, nič.
- Direktor: Razmišljam, kdaj naj skličem delavski svet. Morda v četrtek ob trinajstih, kaj mislite...
- Stremuški: Strinjam se. Ustreza mi.
- Samopomilovani (smrkajoče): Strinjam se. (Istočasno.)
- Zadovoljni: Se razume, da se strinjam...
- Nepripadajoči: Vseeno mi je... vse to je cirkus. (Zvoni telefon. Direktor dvigne slušalko.)
- Direktor: Halo, halo, da... A, ti si... Da da, pridi... tukaj je. Prinesel sem... (Išče nekaj po mizi.) Počakaj, počakaj, pozabil sem v avtomobilu. Prav... vzel bom in pustil pri vratarju, tako je bolj enostavno... Bom... Če prideš do dvanajstih, me boš našel... kasneje bom šel ven... Torej, pri vratarju... Zdravo. Da. Zdravo. (Direktor položi slušalko. Spet ponudi cigarete.)
- Direktor: Tukaj imate, prižgite... Moram v avto po neki paket, da ne bi pozabil kasneje... Počakajte me... Razkometite se. Takoj se vrnem... (Direk-tor gre ven, odpira in zapira vrata. Dokler so vrata odprta, se sliši hoja po hodniku, topotanje pet, mrmranje.)
- Zadovoljni: Vedel sem, vedel sem, danes je moj srečni dan. To sem pričakoval, ker človek dobiva toliko, kolikor daje. Jaz pa sem res veliko dal tej ustano-vi, vsega sebe, lahko rečem, posebej, odkar sem se ločil. Imel bom tudi svojo sobo, pa saj to je, da bi počil od zadovoljstva, ah... hčerka se bo veselila in bivša žena...
- Nepripadajoči: ... bivša žena se bo požrla, smeh me pograbi, če pomislim, kako bo buljila od začudenja, da nič, baraba in bedak, vse to sem jaz, ima po-sebno sobo za vrtanje po nosu... pa si je vedno želela uspešnega moža, veste... samo ni imela dovolj potrpljenja...
- Samoponižani: ... potrpljenje je treba imeti, pravi moja mama in prav ima, še ne morem verjeti lastnim očem, da se to dogaja meni, meni, nedokončane-mu študentu, slabemu učencu, slabemu očetu... Pa vendar, vse je mogoče...

- Stremuški:** ... vse je mogoče, če se hoče in če za tem stoji določena kvaliteta kot v mojem primeru. Prizadevati si je treba za popolnost: pri delu, v oblačenju, pri prehrani, prijateljstvu ... Biti zgledno oblečen in imeti neurejeno stanovanje, to ne gre skupaj ... Najprej žreti, potem pa se postiti, prav tako ne ... Malo sadja, malo mesa, malo vina, malo vode, iz majhnih, vendar premišljenih in raznolikih sestavin je sestavljeno dobro kosilo ... Kozmopolitski obrok, bi rekel, velja tudi v prijateljstvu ... Jaz imam prijatelje raztresene po vsem svetu ... Nisem se zabil v svojo ulico, svojo četrt, marveč sem se odprl vsem in vpijam vse dobre vplive, pa če prihajajo s še tako različnih strani ... To pa ima ceno ... Glejte, dobil bom celo svojo sobico ...
- Samopomilovani:** ... sobico sem končno dobil po vseh teh letih garanja ... ne, da ne bi mogel dobiti tudi kaj boljšega ... vem na primer za eno od teh sob v hodniku, ne pa tam, na koncu hodnika in na robu stavbe ... stavba pa stoji na samem, ne v neki ulici ali naslonjena na druge hiše, pač pa sama, in sobica je nezaščiten, ne greje je stena, z dveh strani je gola ... celo omet že odpada, čeprav je vse relativno novo ... Vendar spet je tudi to boljše kot sedeti s tisto Danijelo, poleg okna, nad kletjo ... Hudič, pa še nos ... neprenehoma curlja. Glavno je, da se je premaknilo, menda bo s časom tudi moja bolehnost prenehala, in bo moje telo zaživelo v skladu z izvidi krvi, vode, torej b. p., kakor piše, ne pa tako, kakor se počutim ... No, mi je že slabo ... dviguje se mi ... morda zaradi cigarete, oh, zgrudil se bom, kozarec vode ... Kaj se dogaja ... ne morem dihati ... kozarec vode ...
- Samoponižani:** ... kozarec vode, slabo mi je, pomagajte, nimam sreče ... mama je rekla, da sem vse zamudil ... potim se ... menda niso živci ... nisem navajen na srečo, na dobitke, srce mi bo odpovedalo, ah, pohitite, na pomoč, pohitite, želim še živeti, pristanem na vse pogoje, ni važno delo, hotel bi živeti, končati fakulteto, hotel bi ... o, kako mi je slabo ... kaj bom ... niti premakniti se ne morem ...
- Zadovoljni:** ... niti premakniti se ne morem, menda bo direktor hitro prišel, moram si opomoči, ni prav, da bi me videl takšnega ... moram priti k sebi, ne smem pokvariti vtisa ...
- Nepripadajoči:** ... pokvariti vtis, to je moja hiba ... Tokrat ne namerno ... trudim se zadržati v resničnosti, vendar ne morem, bruhal bi po tej hrastovini, po spisih in fasciklih, po sivkastih zidovih in svetilkah, polnih crknjenih mušic ... bruhal bi ... morda ta vonj odišavljenih cigaret, slabo mi je ... ali počakaj ... počakaj, ta vonj ... vonj dreka s stopnišča, mrtvilo, postanost, vonj poprečnosti, da, prepoznavam ga ... vedel sem, da me bo ugonobil ... dušim se ... smrad ...
- Samoponižani:** ... smrdi, oh, moji čevlji smrdijo ... tudi obleka razpada, rakav je odpadlec ... kako naj skrijem, tudi gumbi ... molji ... zakaj mi je dala to obleko ... kaj naj storim ...
- Stremuški:** ... kaj naj storim ... vse slabše mi je ... zgrudil se bom v direktorjevi sobi ... to ni način ... ne morem dihati ... počakaj, saj sem se preoblekel in gospa Kancer mi je očistila čevlje ... morda se motim, vendar ne ... ne, to je ta vonj ... ko sem zjutraj odhajal z doma ... isti vonj ...
- Samopomilovani:** ... isti vonj ... prepoznavam ga, čeprav sem se umil in vse zamenjal v samotni svojega stanovanja ... mar lahko verjamem ... to je uso-da ... slabo mi je ... umrl bom ...

Zadovoljni: ... umrl bom ... zdi se mi ... prezgodaj ... nisem pričakoval ... vedno sem bil zadovoljen ... odkod naenkrat ta slabost ... mislil sem, da bom živel devetdeset let ... Po vseh preračunih bi tako moralo biti ... vendar ne morem več ... nekaj me duši ... ta smrad ... smrad smetišča ... mar je takšna videti smrt? ...

Samoponižani: ... je videti smrt ... Nekdo je namenoma pustil pred mojimi vrati odtis nesreče, da bi me opozoril ... Moral bi vedeti ... že zjutraj ...

Stremuški: ... še zjutraj je bilo vse videti popolno ...

Nepripadajoči: ... popolnoma neumno ...

Stremuški: Na pomoč ...

Samopomilovani: Umiram ...

Nepripadajoči: Reši se ... (V enem glasu.)

Zadovoljni: Pomagajte ...

Samoponižani: Na pomoč ... (Uradniki na hodniku zaslišijo stokanje kakor iz daljave.)

Uradnik I (jecljavec): Nnekdo sttoka ... Aaali slišiš?

Uradnik II: Zdi se ti ...

Uradnik I: Pposlušaj vvendar ... (Sliši se stokanje.)

Uradnik III (kolcavec): Kaj počneta? (Kolca.)

Uradnik I: Ppst. Pposlušaj ...

Uradnik III: Nekdo (Kolca.) vpije ...

Uradnik II: V direktorjevi sobi. On ima tapecirana vrata ...

Uradnik I: Zzzato se sslabbo ssliši ...

Uradnik III: Pohitimo. (Kolca. Uradniki tečejo po hodniku, odzvanja. Vrata se odprejo, in stopijo v sobo.)

Uradnik I: Mmmo bog, kakšen ssmmrad ...

Uradnik II: Kdo leži tukaj ... (Obrne telo. S hodnika priteče Uradnik IV.)

Uradnik IV: Kaj se dogaja tukaj, fantje? (Zadihano.)

Uradnik II: Ne vprašaj ... Pokliči prvo pomoč ... Kaj čakaš ... Teci!! (Uradnik IV teče po hodniku.)

Uradnik III: Vse smrdi po drekih (Kolca.) ... Pazi ... (Kolca.) ... Razparal mi boš obleko ...

Uradnik II: ... kar para se ... Kjerkoli se dotaknem, mi ostane tkanina v rokah ... (Uradnik III kolca.) ... Prenehaj že kolcati ... vdihni zrak ... napolni pljuča ...

Uradnik III (kolca): ... tukaj ni zraka ...

Uradnik I: Oddppni sssrajco ... jajaz bbom odprl okokna ...

Uradnik II: ... gumbi so odpadli ... glej ... (Gumbi se kotrljajo po tleh.)

Uradnik III: ... Ali diha? (Kolca.) ... nikakor ne morem nehati ...

Uradnik II: Ne vem ... ne vem ... Počakaj ...

Uradnik III: Daj, bom jaz ... (Kolca.) Samo malo ... (Kolca.) ... Ljudje, pa saj ne diha ... ojoj ... on je ... on je ... mrtev.

Uradnik II: On je mrtev ... daaaa ...

Uradnik III: ... nehal sem kolcati ...

Uradnik I: ... ssaj toto je Eeedo Hhlupić ...

Uradnik II: ... Edo Hlapić, menda ... Hlapić ...

Uradnik III: Popraviti vas moram ... Edoardo Hlapić ... pomislita, kolcanje je prenehalo ... Da, Edoardo Hlapić ... Delal je z Danijelo. Ubogi človek ...

Uradnik II: Kakšen smrad! (Skozi odprta vrata se sliši hrup s hodnika, postopoma postaja močnejši. Hodnik je poln glasov, ki odmevajo.)

- Glas 1: Umrl...
- Glas 2: Smrad...
- Glas 3: Hlupić...
- Glas 4: ... ne, Hlapić...
- Glas 3: Danijela.
- Glas 5: Edo.
- Glas 4: Edoardo, ne Edo... ime je ime.
- Glas 6: Hlupić?
- Glas 7: Kateri Hlapić?
- Glas 4: ... tisti prehlajeni...
- Glas 5: ... res smrdi...
- Glas 8: ... mar Hlupić, čigar oče je narodni heroj...
- Glas 3: Njegova teta je šivilja...
- Glas 1: Ma ni tisti... tisti nevzgojeni zagovednež...
- Glas 9: Hlupić?
- Glas 1: Ne, Hlapić...
- Glas 10: Nekdo je umrl...?
- Glas 3: Hlupić...
- Glas 10: Hlupić z bolnimi ledvicami...?
- Glas 3: Ne, tisti vedno elegantni... (V daljavi se sliši sirena avtomobila prve pomoči.)

Prevedla Lela B. Njatin